

2. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць*, 2014. С. 12–28.

3. Кучай О. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів засобами мультимедійних технологій у вищих навчальних закладах Польщі. Черкаси: видав. Чабаненко Ю. А., 2014. 361 с.

4. Папазова О. Л. Організаційні аспекти управління інноваційною діяльністю в навчальному закладі. *Освітній менеджмент: теорія і практика: зб. наук. праць/за заг. ред.*, 2013. 146 с.

5. Ребуха Л. З. Освітні інноваційні технології: класифікація та змістове наповнення. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної наук.-практ. конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 48–52.

Віталій Кульчицький,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки вищої школи
та суспільних дисциплін, Тернопільський національний
медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України

ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується відходом від тоталітарної уніфікації і стандартизації педагогічного процесу, інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці освітньої діяльності. Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерна широка наявність у ньому інноваційних процесів. Так, вимоги до сучасних освітніх установ були сформульовані в Законі України «Про освіту» та конкретизовані в національній доктрині освіти, де виділено одне з головних завдань – стимулювання та розвиток інноваційних процесів. Інновації в освіті пов’язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Відтак, характерною ознакою сучасної

педагогіки постає інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому [1, с. 12–28].

Філософське розуміння змісту інновації полягає у створенні нового, суспільно значущого продукту діяльності людини, який узагальнено характеризується двома ознаками: перетворенням явищ, речей, процесів; новизною, оригінальністю.

Інновації (новина, нововведення) – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери.

У науковій літературі поняття «нововведення» визначається як цілеспрямована зміна, яка вносить у середовище нові стабільні елементи (новації), що викликають перехід системи з одного стану в інший. У педагогічних інтерпретаціях інновація означає нововведення в педагогічній системі, що поліпшує хід і результати освітнього процесу [2].

Під освітніми інноваціями розуміють новизну, що істотно змінює результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові: освітні, дидактичні, виховні системи; зміст освіти; освітні, педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації освітнього процесу; технології управління закладом освіти, системою освіти.

У сучасній педагогічній науці терміни «інновація», «інноваційний» означають певне нововведення, що стосується того чи того аспекту освітнього процесу. Кінцевим результатом (прямим продуктом) творчого пошуку можуть бути нові технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. При цьому нове у педагогіці – то не лише авторські ідеї, підходи, технологічні методи, які досі не використовувались, а й комплекс елементів або окремі елементи освітнього процесу з прогресивними засадами, що дає змогу ефективно забезпечувати розвиток і саморозвиток

особистості. Свідченням цього є активне використання сучасними освітянами педагогічної спадщини минулого – вітчизняної та світової.

Саме тому, інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікацій мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації освітнього процесу до нових вимог.

Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки – проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Результатом інноваційних процесів слугує використання теоретичних і практичних нововведень, а також таких, що утворюються на межі теорії і практики. Педагог може виступати автором, дослідником, користувачем і пропагандистом нових педагогічних технологій, теорій, концепцій [3, с. 3–8].

Інновації є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти. Виражаються в тенденціях накопичення і видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти.

Інноваційну спрямованість освітнього процесу зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення педагогів до освоєння та застосування педагогічних новинок, конкуренція освітніх закладів, яка стимулює пошук нових форм, методів організації освітнього процесу.

Головною рушійною силою інноваційної діяльності є педагог. Наявність інноваційного потенціалу педагога визначають: творча здатність генерувати нові уявлення та ідеї; обумовлюється професійною установкою на досягнення пріоритетних завдань освіти; вміннями проєктувати і моделювати свої ідеї на практиці; реалізація інноваційного потенціалу педагога передбачає значну свободу дій і незалежність його у використанні конкретних методик, нове

розуміння цінностей освіти, прагнення до змін, моделювання експериментальних систем; високий культурно-естетичний рівень, освіченість, інтелектуальна глибина і різнобічність інтересів педагога.

Необхідно зазначити, що поява інноваційних процесів зумовлюється рядом суперечностей, які мають різне джерело, предметне походження і різну складність. Головна суперечність розвитку системи освіти – невідповідність старих методів навчання, виховання та розвитку молоді новим умовам життя; друга – суперечність між масою нових відомостей і рамками освітнього процесу; третя – суперечність старого і нового (мається на увазі становлення альтернативної освіти, нових типів освітніх закладів) [4, с. 53–64].

Відтак, інновації є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань в освітньому процесі. Стержнем інноваційних процесів в освіті є впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду.

Список використаної літератури

1. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
2. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики: навч. посіб. Рівне: Рівнен. держ. гуманіт. ун-т., 2001. 231 с.
3. Остапчук О.Є. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває. *Підручник для директора*. 2003. №4. С. 3–8.
4. Сафіулін В. І. Інноваційний пошук нових технологій навчання. Інноваційні пошуки в сучасній освіті. Київ: Логос, 2004. С. 53–64.